

مروری بر رمان «روز دیگر شورا» از فریبا وفی

26 اردیبهشت 1401

محمد معین شرفائی: **رمان «روز دیگر شورا»** رمانی است که مانند دیگر آثار فریبا وفی به مشکلات زنان در جامعه که ریشه در خانواده دارد، می‌پردازد. قصه این رمان درباره زنی به نام شورا است که خواننده با او همراه می‌شود و به گوشه‌کناره‌های زندگی‌اش ورود می‌کند و دغدغه‌هایش را می‌خواند. شورا به‌مثابه زنی است که دنبال رسیدن به آرمان‌شهر آرامش است و تنها هدفش زندگی سالم مشترک همراه با اختیارات شخصی است. این همان نقطه‌ای است که شورا تقلا می‌کند تا با رسیدن به آن نشان دهد وجود دارد. اما این اعلام موجودیت او را به جایی می‌کشاند که فقط خودش است که باید تکلیفش را معلوم کند.

مروری بر قصه رمان

شورا زنی تحصیل‌کرده و نماد یک زن موفق و هدف‌دار است. پرجنب و جوش است و دنبال رفتن به نقاط تاریک زندگی‌اش و رسیدن به کشف و شهود. در جوانی، یک روز که به عکاسی‌ای می‌رود تا عکس بیندازد، دل به عکاس می‌بندد و این عشق دوطرفه منجر به ازدواج می‌شود. رمان با روایت دو مرحله از زندگی شورا پیش می‌رود: پیش از **ازدواج** و پس از ازدواج. ما اینجا با یک خط روایی روبه‌رو می‌شویم که زندگی شورا را از زمانی که ازدواج می‌کند تا سرانجام این ازدواج، که چیزی در حدود بیست سال است، روایت می‌کند. اما خط روایی دیگر در مورد سفر رفتن شورا است و البته آشنایی‌اش با یک مرد. این سؤال در ذهن مخاطب به وجود می‌آید که دلیل این آشنایی چیست و چرا این ملاقات در کشوری دیگر رخ می‌دهد.

خط روایی اول، که زندگی زناشویی شورا را روایت می‌کند، از جایی شروع می‌شود که می‌خوانیم او به خانه شوهر در آپارتمانی رفته است که اغلب ساکنان آنجا از اقوام نزدیک شوهر او هستند. ورود شورا به ساختمان آغاز کشمکش است. اینجا ضرباهنگ سریع می‌شود و ما خیلی زود متوجه مشکلات شورا با شوهرش و خانواده شوهرش می‌شویم. هرچه قصه جلو می‌رود آن تصویر پررنگ ابتدایی که ما از شورا داشتیم کم‌رنگ‌تر و در فصل‌های آخر همه‌چیز خاکستری می‌شود. مشکلات و دغدغه‌های شورا در مواجهه با خانواده شوهرش شاید در نگاه اول مضحک به نظر برسد، اما **فریبا وفی** ما را همراه می‌کند و زوال شورا را برای ما تکمیل می‌کند و بیان می‌کند چگونه این فراز و فرود شکل می‌گیرد.

خط روایی دوم درباره شورایی است که به کشور ارمنستان رفته و در حال ملاقات با مردی است که ما در طول خط روایی اول با او آشنا می‌شویم. این ملاقات که ابتدا برای شورا حکم‌رهایی از آن زندگی عجیبش را دارد، در نهایت به او نشان می‌دهد که حتی دل‌سپردن به مردی دیگر دردی از دردهای او دوا نمی‌کند. در واقع ما در خط روایی اول ارتباط مخفیانه شورا با ژان یا همان آقای بیژنی را می‌خوانیم و متوجه می‌شویم در تلاطم زندگی شورا با شوهرش و خانواده او روزنه‌امیدی است که در نهایت شورا را به کشف و شهود درباره خودش می‌رساند. انگار همان تکرورنه‌امیدی که شورا به آن دلبسته است نه به دست خودش بلکه به‌واسطه موجودیت خودش کور می‌شود.

رمان «روز دیگر شورا» اساساً بر شخصیت‌پردازی استوار است. آنچه در مورد شخصیت‌پردازی در مبحث رمان گفته می‌شود اشاره دقیق به قوس شخصیت است؛ اصطلاح قوس شخصیت در مورد شخصیت‌هایی در قصه‌ها به کار می‌رود که از سمت مثبت به منفی یا منفی به مثبت حرکت می‌کنند که این معمولاً در رمان‌های جنایی یا روان‌شناختی نمود بیشتر پیدا می‌کند. نقطه قوت فرم رمان «روز دیگر شورا» این است که در این رمان این قوس نه به واسطه خود شخصیت بلکه به واسطه اطراف و شخصیت‌های دیگر تغییر پیدا می‌کند. ما سه شورا را می‌خوانیم: اولی شخصیتی کاریزماتیک و تحصیل‌کرده است، دومی شخصیتی است تقریباً منفعل نسبت به اطرافیان و عملاً شکست‌خورده در زندگی که می‌خواهد از همسرش طلاق بگیرد و سومی شخصیتی تنها و آزادشده که به میانگین دو شخصیت قبل نزدیک می‌شود اما در پایان شکل دیگری از خود نشان می‌دهد. رمان «روز دیگر شورا» امسال در لیست مرحله اول جایزه مهرگان ادب قرار دارد.

روز دیگر شورا، نوشته فریبا وفی، نشر مرکز